

ASPECTES ESTILÍSTICS EN LA REDACCIÓ DE TEXTOS ADMINISTRATIUS: ANÀLISI COMPARATIVA DELS ESTATUTS D'AUTONOMIA DE CATALUNYA DE 1979 I DE 2006

Albert MORALES MORENO¹

Estudiant del doctorat en Ciències del Llenguatge i Lingüística Aplicada
Universitat Pompeu Fabra

The abstract can be found at the end of the article.
Resumen al final del artículo.

Sumari

1. Introducció	4.3. Sexisme en el llenguatge juridicoadministratiu
2. Objectius i hipòtesis	4.4. Vocabulari i fraseologia del llenguatge juridicoadministratiu
3. Metodologia	5. Conclusions
4. Anàlisi i resultats	6. Bibliografia
4.1. Títols	
4.2. Temps verbals	

1. INTRODUCCIÓ

L'any 1979, després d'un llarg període de repressió contra la llengua, la cultura i la realitat històrica catalanes, es va aprovar el document pel qual Catalunya recuperava les seves institucions d'autogovern. Tal com declara la introducció de l'Estatut de Sau (EAC1, 1979: 5), l'Estatut d'autonomia és «una llei orgànica de l'Estat que defineix les institucions polítiques de la nació catalana, les seves competències i les seves relacions amb l'Estat».

A mitjan juliol del 2006, després de sotmetre's a referèndum el 18 de juny, es va aprovar un nou Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC2). Igual

1. Malgrat que consti com a autor únic, m'agradaria agrair públicament a la doctora M. Teresa Cabré Castellví, a la doctora Carme Bach Martorell i al doctor Jaume Martí Llobet totes les recomanacions que m'han anat fent durant la fase de redacció d'aquest article. Sense els seus consells —tant en l'àmbit conceptual com en l'estilístic—, aquest treball potser mai s'hagués presentat per publicar.

que l'altra versió, l'Estatut es concep com un «instrument que serveixi per desenvolupar la personalitat política de Catalunya en el marc d'un Estat que reconeix i respecta la diversitat dels pobles d'Espanya», a més de regular noves realitats inexistents o no previstes en l'articulat de 1979.

Els redactats d'ambdós textos, tot i estar distanciat temporalment, tenen coordinades discursives idèntiques (pel que fa a funció, canal, mode, destinatari, tenor, camp i registre). La nostra anàlisi vol definir-se com una caracterització general del llenguatge utilitzat en cadascuna de les versions, ja que un estudi així creiem que permet caracteritzar i identificar els canvis que hi ha hagut en els trets discursius d'un tipus de llenguatge d'especialitat: el jurídicoadministratiu.

2. OBJECTIUS I HIPÒTESIS

En aquest article es volen presentar algunes de les característiques textuais del llenguatge utilitzat a les diferents versions de l'Estatut que han variat i, en la mesura que es pugui, identificar-ne les causes.

Partim del supòsit que, tal com s'avançava, s'han produït molts canvis en el llenguatge d'ambdós estatuts a causa, sobretot, de la recerca lingüística duta a terme en els darrers vint-i-cinc anys sobre llenguatge jurídicoadministratiu en català. En l'aspecte lingüístic cal destacar que durant aquest període, especialment entre els anys vuitanta i noranta, es va produir molta recerca en l'àmbit de l'estudi del llenguatge administratiu. Algunes de les obres de referència en què es desenvolupen tots aquests avenços són Duarte (1980, 1981, 1982, 1984a, 1984b, 1984c, 1986b, 1993), Duarte i Alamany (1984d, 1984e, 1986a), Duarte, Alsina i Sibina (1991), Soler (1993), GLC-UAB (1993), SLC-UB (1991), GENCAT (1991) o la *Revista de Llengua i Dret*, la qual es publica des del principi dels anys vuitanta.

Un cop identificades les característiques discursives de cada versió, també ens interessa contrastar els resultats amb allò que es recomana als manuals de redacció. Es vol avaluar si l'Administració catalana segueix les indicacions que, en moltes ocasions, estan avalades per algun dels seus departaments.

3. METODOLOGIA

Per a l'elaboració d'aquest article partim de la definició que es proposa a Duarte i Alamany (1984d: 28) segons la qual el llenguatge jurídicoad-

ministratiu «és una especialització funcional de la varietat estàndard, pròpia de les comunicacions que impliquen els actes de l'Administració». Aquesta especialització ve donada per algunes de les característiques dels textos, una de les quals seria la terminologia. Tal com afirma el mateix autor (1993: 44), «l'Administració, tot i basar-se en el dret administratiu, també té un clar component econòmic i de gestió». En aquest article, però, més que intentar identificar aspectes concrets d'aquest llenguatge, es volen detectar els trets generals en què difereixen més ambdós estatuts.

El primer Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC) que analitzem es va aprovar l'any 1979, mentre que l'altre data del 2006. L'aprovació de l'Estatut de Sau —amb la revitalització que va suposar per al català— va comportar, entre d'altres, «el retrobament dels usos administratius i la necessitat, doncs, d'establir una norma de llenguatge administratiu per al català actual» (Duarte i Alamany, 1986a: 11). D'aquesta manera, «per raó del prestigi que exerceixen les institucions públiques sobre el conjunt de la població, [el llenguatge juridicoadministratiu] ha complert en diverses llengües una funció de gran relleu en el procés de configuració d'un model lingüístic per a l'expressió formal». D'acord amb aquestes afirmacions, partim de la hipòtesi que han d'existir diferències discursives entre totes dues versions.

Segons les fonts revisades per a l'elaboració d'aquest article i reproduint les paraules de Duarte i Alamany (1984d: 52), cal dir que «l'estil del català administratiu ha de ser concís i senzill, respectuós però no humiliant, correcte però no afalagador». Si es revisen els textos d'ambdós estatuts, es veu que en general s'intenta recórrer a fórmules lingüístiques que s'adiguin a aquestes indicacions, però en alguns casos concrets sembla que no s'apliquen del tot.

El corpus d'anàlisi està format per les versions en format .txt dels dos estatuts d'autonomia de Catalunya esmentats. Segons l'anàlisi lexicomètrica de l'eina *Lexico3*, el de 1979, d'una banda, està format per 1.964 formes i 12.043 ocurrencies. D'altra banda, l'Estatut de 2006 té 4.371 formes i un total de 37.700 ocurrencies. Només amb aquestes dades ja es pot observar que, a l'hora de fer generalitzacions i extreure conclusions, caldrà fer-ho amb molta cura i sempre en termes de freqüència relativa, ja que la diferència en la mida d'ambdós corpus podria esbiaixar-ne els resultats si es prenguéssim com a referència única la freqüència absoluta.

Per tal d'explotar els textos, es van convertir els arxius .pdf (format en què es poden trobar al lloc web del Parlament de Catalunya) a .txt per tal de poder processar-los amb les eines lingüístiques de què disposem.

Aquests textos es van etiquetar seguint dos estàndards:

- Els establerts a Saurí (1996: 2), per tal de poder etiquetar l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006 —el de 1979 ja estava introduït al corpus tècnic de l'IULA— i poder tractar ambdós textos des de l'aplicació web d'explotació *BwanaNet*.²
- Els proposats per Salem *et al.* (2004: 10-11) per poder contrastar les cerques efectuades a l'entorn de Bwananet amb les obtingudes a partir d'una eina d'anàlisi lexicomètrica com *Lexico3*.

Un cop etiquetat el corpus, es va començar a fer la cerca de les unitats d'anàlisi en ambdues eines per poder analitzar les dades d'una forma com més acurada i fidel millor.

Les unitats d'anàlisi per al nostre treball són els temps verbals d'un fragment de l'EAC de 1979 i de 2006 que regula el mateix aspecte, les fórmules lingüístiques utilitzades per referir-se a un col·lectiu de persones, els substantius deverbals formats amb el sufix *-ció* i els segments repetits amb més de 5 ocurrències a l'EAC de 2006 que puguin considerar-se falques lingüístiques.

4. ANÀLISI I RESULTATS

4.1. Títols

La primera de les diferències entre ambdues versions, tot i ser lingüística, no està estrictament vinculada amb l'objecte d'estudi principal de l'article, malgrat que trobem pertinent esmentar-la. Si s'observen els títols, es pot veure que a la versió de 2006, tots els títols —a excepció del segon, *Drets, deures i principis rectors*— comencen amb l'estructura *preposició DE + article + substantiu [+ (...)]*, mentre que en la de 1979 només un comença així (*De la Generalitat*). Així es pot veure que l'últim dels títols en ambdues versions és el mateix: *Reforma de l'Estatut* (1979) i *De la reforma de l'Estatut* (2006).

Segons s'ha indicat abans, l'articulat de 2006 és més extens que el de 1979, la qual cosa es podria associar al fet que el nou Estatut regula més àmbits. Per aquest motiu molt probablement s'ha produït una altra diferència que facilita la consulta d'un tema concret: s'ha titulat cadascun dels articles de l'Estatut de 2006 amb un descriptor que n'indica el contingut, ja que en el de 1979 això només es feia als títols i capítols. Ara, la per-

2. Accessible des de l'enllaç <http://bwananet.iula.upf.edu/> [data de consulta: 20/08/2006].

sona que vol trobar un apartat concret pot accedir-hi amb més facilitat i rapidesa, ja que s'utilitzen formes no tan genèriques com les de la versió de l'any 1979 (*De la Generalitat, Finances i economia...*).

Es pot afirmar, llavors, que s'ha produït una fixació en l'estructura dels títols (*De + SN amb determinant*), així com també s'ha implantat la pràctica de posar un títol indicatiu a cadascun dels articles per tal de facilitar la consulta i l'accés als continguts del nou EAC.

4.2. *Temps verbals*

Hem analitzat els verbs conjugats (sense tenir en compte les formes no personals com el participi, el gerundi o l'infinitiu) presents en el títol preliminar i als dos primers títols de l'Estatut de 1979 (41 articles, 6.906 paraules) i, del de 2006, hem pres un fragment d'una longitud similar (46 articles, 6.809 paraules) que arriba fins a la meitat del primer títol (incloent-hi, també, el títol preliminar).

L'anàlisi mostra que els temps verbals dels dos redactats canvien entre una versió i l'altra. Mentre que a l'Estatut de 1979 s'utilitzen, sobretot, formes del futur d'indicatiu (en representen quasi la meitat, el 48,06 %) alternades amb d'altres del present (que en suposen el 31,45 %), en la versió de 2006 un temps verbal es perfila com el més utilitzat i amb diferència: el present d'indicatiu. Hi ha un total de 304 formes en aquest temps (el 83,98 % del total). Així, en el text de 1979 la majoria de formes verbals són de futur o, en menor grau, present; en el nou Estatut, el gruix de formes verbals correspon a aquelles en present.

A continuació presentem, en forma de taula, les dades pel que fa a usos de temps verbals d'ambdues versions:

	<i>Estatut 1979</i>		<i>Estatut 2006</i>	
Present d'indicatiu	89	31,45 %	304	83,98 %
Pretèrit perfet d'indicatiu	—	—	2	0,55 %
Futur d'indicatiu	136	48,06 %	—	—
Present de subjuntiu	56	19,79 %	56	15,47 %
Pretèrit perfet de subjuntiu	1	0,35 %	—	—
Pretèrit imperfet de subjuntiu	1	0,35 %	—	—
	283	100 %	362	100 %

A tot el text de l'Estatut aprovat el 2006 —i no només al fragment esmentat—, tan sols apareix una forma en futur, i és la següent:

DISPOSICIÓ ADDICIONAL SISENA.
ADMINISTRACIÓ ORDINÀRIA

La Generalitat **serà** Administració ordinària de l'Estat a Catalunya en la mesura que li siguin transferides, mitjançant els instruments que corresponguin, les funcions executives que compleix l'Administració de l'Estat per mitjà dels seus òrgans territorials a Catalunya.

El canvi que ha comportat la supressió de les formes verbals de futur no és casual. Tal com s'explicava, durant el període que separa ambdós estatuts es van dur a terme molts estudis lingüístics per establir les característiques pròpies del llenguatge juridicoadministratiu català. Es veu clarament en aquest context que la norma lingüística establerta s'ha acceptat d'una manera bastant generalitzada.

Segons aquesta (Duarte, 1993: 48-49), «el present mantingut és la forma que s'utilitza en català habitualment en la redacció de normes, ja que es considera que és preferible que el text sigui llegit tothora des de la perspectiva de present i d'actualitat del lector o usuari i no des de la perspectiva de futur del redactor respecte al moment de l'aprovació».

En castellà, en canvi, es prefereix el futur, sovint amb un valor d'obligació, que pot arribar a crear dificultats d'interpretació. Per aquest motiu en el primer redactat segurament abundaven les formes en futur, així que podem reiterar que aquesta norma lingüística s'ha implantat amb èxit. Com a exemple, hem extret el text dels articles dels dos estatuts que regulen un mateix aspecte (la composició del Parlament i el règim electoral) per veure en què es tradueix aquest canvi en l'ús de temps verbals:

Estatut 1979

Article 31

1. El Parlament **serà elegit** per un termini de quatre anys, per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, d'acord amb la llei electoral que el mateix Parlament **aprovarà**. El sistema electoral **serà** de representació proporcional i **assegurará** a més l'adequada representació de totes les zones del territori de Catalunya.

Estatut 2006

ARTICLE 56. COMPOSICIÓ I RÈGIM
ELECTORAL

1. El Parlament **es compon** d'un mínim de cent diputats i un màxim de cent cinquanta, elegits per a un termini de quatre anys per mitjà de sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, d'acord amb aquest Estatut i la legislació electoral.

2. Els membres del Parlament de Catalunya **seran** inviolables pels vots i opinions que **emetin** en l'exercici de llur càrrec. Durant llur mandat, no **podran** ésser detinguts ni retinguts pels actes delictius comesos en el territori de Catalunya, salvant en cas de flagrant delictes, i **correspondrà** de decidir, en tot cas, sobre llur inculpció, presó, processament i judici, al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Fora d'aquest territori la responsabilitat penal **serà** exigible en els mateixos termes davant la Sala de Justícia Penal del Tribunal Suprem.

3. Els diputats no **estaran** sotmesos a mandat imperatiu.

2. El sistema electoral **és** de representació proporcional i **ha** d'assegurar la representació adequada de totes les zones del territori de Catalunya. L'Administració electoral **és** independent i garanteix la transparència i l'objectivitat del procés electoral. El règim electoral **és regulat** per una llei del Parlament aprovada en una votació final sobre el conjunt del text per majoria de dues terceres parts dels diputats .

ARTICLE 57. ESTATUT DELS DIPUTATS

1. Els membres del Parlament **són** inviolables pels vots i les opinions que **emetin** en l'exercici de llur càrrec. Durant llur mandat **gaudeixen** d'immunitat amb l'efecte concret que no **poden** ésser detinguts si no és en cas de delictes flagrant.

2. En les causes contra els diputats, **és** competent el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Fora del territori de Catalunya la responsabilitat penal **és** exigible en els mateixos termes davant la Sala Penal del Tribunal Suprem.

3. Els diputats no **estan** sotmesos a mandat imperatiu.

En aquest exemple concret s'ha vist com les formes verbals que el 1979 es formulaven en futur simple d'indicatiu ara es conjuguen en present simple d'indicatiu, tal com recomanen els manuals de redacció juridicoadministrativa en llengua catalana.

4.3. *Sexisme en el llenguatge juridicoadministratiu*

Un altre dels aspectes en què s'ha treballat molt durant aquests darrers anys i en què, efectivament, s'han detectat diferències entre ambdues versions és el relatiu a les solucions emprades per expressar la voluntat de no discriminació per raons de sexe en el discurs juridicoadministratiu.

En l'actualitat, el corrent imperant és el que es proposa a Duarte (1993, 1998) i Duarte i Alamany (1984*d*, 1986*a*), segons el qual «la redacció jurídicoadministrativa s'inclina per una posició més radical de defugir l'ús del masculí com a genèric i ha de cercar sempre solucions alternatives» (Duarte, 1993: 49). A més d'aquests treballs, en el document *Les diferències: la representació de dones i homes a la llengua* (DP-GENCAT, 2005: 9) no només es torna a reafirmar aquesta idea per tal d'alertar que no sempre s'aplica —«en una gran quantitat de textos s'utilitzen les formes corresponents al masculí amb pretès valor genèric»—, sinó que també s'hi proposa una llista bastant extensa de formes que han de servir per «evitar l'ús del masculí com a genèric i reflectir la presència de les dones en els textos que redactem».

Com a exemple d'aquest canvi d'estil en la redacció de l'Estatut, volem presentar un exemple en què es concreta aquest nou corrent discursiu:

Estatut 1979

CAPÍTOL II. EL **PRESIDENT**

ARTICLE 36

1. El **President** serà elegit pel Parlament entre els seus membres i nomenat pel Rei.
2. El **President** de la Generalitat dirigeix i coordina l'acció del Consell Executiu o Govern i ostenta la més alta representació de la Generalitat i l'ordinària de l'Estat a Catalunya.

Estatut 2006

CAPÍTOL II. EL **PRESIDENT O PRESIDENTA** DE LA GENERALITAT

ARTICLE 67. ELECCIÓ, NOMENAMENT, ESTATUT PERSONAL, CESSAMENT I COMPETÈNCIES

1. El **president o presidenta** té la més alta representació de la Generalitat i dirigeix l'acció del Govern. També té la representació ordinària de l'Estat a Catalunya.
2. El **president o presidenta** de la Generalitat és elegit pel Parlament d'entre els seus membres. Es pot regular per llei la limitació de mandats.

En primer lloc convé destacar que s'ha obtingut cert èxit en implantar la doble forma (masculina i femenina) —que substitueix molts casos del genèric masculí esmentat, quasi prohibit segons les indicacions d'aquests manuals—; tot i no ser la solució més preferible (ho és l'ús de genèrics, al qual ens referirem més tard), sí que resulta bastant productiva.

Així, les formes dobles que trobem a l'Estatut de 2006 són les següents:

president o presidenta (40)
 conseller primer o consellera primera (7)
 el fiscal o la fiscal (5)
 síndic o síndica de greuges (4)
 alcalde o alcaldessa (1)
 candidat o candidata (1)
 ciutadans i ciutadanes (1)
 conseller o consellera (1)
 delegat o delegada (1)
 funcionari o funcionària (1)
 metge o metgessa (1)

Algunes d'aquestes dobles formes s'alternen amb la forma masculina usada com a genèric, tal com presentem a la taula:

<i>Forma</i>	<i>Estatut 1979</i>	<i>Estatut 2006</i>
<i>Candidat</i>	8	1
<i>Candidat o candidata</i>	—	1
<i>Candidatura</i>	—	1
<i>Ciutadans</i>	6	29
<i>Ciutadans i ciutadanes</i>	—	1
<i>Ciutadania</i>	—	5
<i>Conseller</i>	8	9
<i>Conseller o consellera</i>	—	1
<i>President</i>	23	4
<i>President o presidenta</i>	—	40
<i>Síndic de greuges</i>	1	10
<i>Síndic o síndica de greuges</i>	—	4

Com a cas d'èxit de la implantació d'aquest recurs, es vol destacar el cas de *president o presidenta*. La forma doble apareix 40 vegades en l'Estatut de 2006; la forma masculina emprada com a genèric, 4 vegades, mentre que en la versió de 1979 aquesta era l'única forma present (23 ocurrències).

Tanmateix, l'aplicació d'un estil de redacció com aquest potser no sempre esborra totes les marques de gènere, tal com es desprèn de les dades presentades a la darrera taula. Hi ha casos en què el motiu que es podria adduir per utilitzar la forma masculina com a genèric (tot i anar en

contra de les convencions establertes pels manuals com s'ha dit abans) podria ser el de l'economia lingüística, com seria en el cas de *síndic* o *síndica de greuges*. Si s'utilitza la forma doble —de la qual hi ha 4 ocurrencies— al principi de cadascun dels articles que regula l'activitat d'aquesta figura de l'Administració catalana, després podem reprendre com a element anafòric només la forma masculina per ser més breu —apareix més vegades, 10— i així utilitzar-la com a masculí.

Sembla, però, que aquest no és el motiu que cal adduir, ja que sinó trobaríem que la situació dels derivats de *ciutat* que hi ha a la taula és una paradoxa. La forma doble, *ciutadans* i *ciutadanes*, resulta la menys econòmica, i potser per aquest motiu només s'utilitza en una ocasió; tanmateix, entre les formes *ciutadans* (29 ocurrencies) i *ciutadania* (5 ocurrencies) només s'esdevé una diferència mínima —una lletra—, i la més utilitzada és la forma masculina com a genèric. La forma menys emprada, seria *ciutadania*, però és més habitual trobar el masculí utilitzat pretesament com a genèric (tal com s'afirma a Lledó, 2007: 357).

També convé constatar que hi ha algunes formes de l'Estatut de 2006 en què només s'utilitza la forma genèrica masculina, com podrien ser *diputat* (20 ocurrencies), *magistrat* (10 ocurrencies), *jutge* (10 ocurrencies), *senador* (6 ocurrencies), *elector* (3 ocurrencies) o *parlamentari* (1 ocurrencia). Convindria fer un estudi per tal de validar si es reproduïen les tendències lèxiques observades (repeticions, unitats i freqüències en què s'utilitza més la forma doble/masculina/genèrica, etc.) en corpus més amplis.

A la taula també s'observa que, mentre que l'any 1979 només s'utilitza la forma *candidat* (8 ocurrencies), ara s'alterna equitativament —1 ocurrencia cadascuna— amb la forma doble (*candidat* i *candidata*) i la genèrica (*candidatura*). En aquest apartat s'ha d'afirmar que l'ús d'aquestes darreres formes s'ha generalitzat en casos com *alumnat* (4 ocurrencies), *joventut* (3 ocurrencies), *professorat* (3 ocurrencies) o *fiscalia* (2 ocurrencies), així com també ho ha fet l'ús de substantius per referir-se a col·lectivitats: *persona* (84 ocurrencies el 2006, enfront de les 3 de 1979), *membre* (30 ocurrencies), *poble* (10 ocurrencies), *població* (9 ocurrencies) o *delegació* (7 ocurrencies).

Aquestes divergències probablement es deuen a factors extralingüístics que caldria estudiar més a fons i, sobretot, amb un corpus més ampli. Una possible hipòtesi que caldria provar seria la de veure el posicionament ideològic respecte les anomenades polítiques de gènere de la persona (i, per extensió, del partit) que hagi proposat, redactat o esmenat l'article —en el cas del treball que ens ocupa— com un factor determinant a l'hora de seleccionar una forma masculina, doble o genèrica.

S'ha vist, per tant, que tot i que en línies generals s'utilitzen les fórmules lèxiques disponibles (doble forma, ús de paraules genèriques) recomanades en la redacció de textos juridicoadministratius per no discriminar lingüísticament cap dels sexes, en alguns casos concrets es pot observar que només s'empra la forma masculina usada com a genèrica, i s'hauria d'estudiar si existeix algun factor extralingüístic que en determini l'ús.

4.4. *Vocabulari i fraseologia del llenguatge juridicoadministratiu*

Com a última part de l'anàlisi es vol fer un estudi d'aspectes no tan concrets com els que s'han tractat en els apartats anteriors del lèxic d'ambdós estatuts. Segons les freqüències que ofereixen l'eina *Lexico3* i l'entorn d'exploració del corpus tècnic de l'IULA, les 14 unitats lèxiques substantives de contingut semàntic ple (és a dir, excloent-ne les paraules funcionals i les formes verbals) més freqüents són:

Estatut 1979		Estatut 2006	
<i>generalitat</i>	168	<i>generalitat</i>	761
<i>catalunya</i>	126	<i>catalunya</i>	435
<i>estat</i>	108	<i>competència</i>	410
<i>lleï</i>	100	<i>poder</i>	295
<i>poder</i>	97	<i>públic</i>	288
<i>competència</i>	78	<i>lleï</i>	282
<i>article</i>	72	<i>dret</i>	280
<i>estatut</i>	65	<i>estat</i>	238
<i>matèria</i>	58	<i>matèria</i>	222
<i>constitució</i>	58	<i>parlament</i>	199
<i>perjudici</i>	47	<i>govern</i>	151
<i>parlament</i>	47	<i>estatut</i>	148
<i>govern</i>	47	<i>regulació</i>	137
<i>servei</i>	46	<i>règim</i>	130
<i>dret</i>	44	<i>àmbit</i>	129

Aquesta taula, evidentment, mostra les 15 primeres unitats de cada versió, però això no implica que aquestes no apareguin al vocabulari de l'altra (sinó que tan sols són menys freqüents). A la versió de 1979 es veu que paraules com *article*, *constitució* i *perjudici* són de les 15 més freqüents, que a la de 2006 no hi apareixen; en aquesta, però, les formes que a l'altra llista no apareixen són *públic* i *regulació* i *àmbit*.

Aquests casos apunten certs canvis. D'una banda, veiem que a la versió de 2006 el sintagma *els poders públics* [Ø / *de Catalunya / de la Generalitat*] apareix com a subjecte en 62 ocasions, mentre que l'any 1979 el subjecte més utilitzat era *la Generalitat* [*de Catalunya*].

També cal remarcar el fet que un substantiu deverbal com *regulació* aparegui entre les unitats més freqüents. Tal com s'exposa a Duarte i Alamy (1984d: 30), existeix «certa obsessió nominalitzadora en els textos juridicoadministratius, ja que el nom no expressa la persona però el verb sí», de manera que s'aconsegueix més impersonalitat, un dels trets que defineixen aquest tipus de discurs. Aquestes nominalitzacions es formen afegint un o més afixos a una arrel, generalment de tipus verbal.

En aquest treball, per tal d'analitzar el tret esmentat, ens hem limitat a extreure tots aquells substantius que tenen el sufix *-ció* del corpus d'anàlisi, destriant-ne aquelles unitats que: a) no són verbals (com *nació* o *funció*), i b) no resulten pertinents per a la nostra anàlisi (*Constitució*, *Administració*).

Aquesta llista està formada per, en el cas de l'Estatut de 1979, 56 unitats (representen un total del 211 ocurrences) i, en el de 2006, 97 (que sumen un total de 1.268 ocurrences). Si calculem el pes que representen aquestes unitats sobre el nombre total d'ocurrences de cada versió, es pot veure que en el text de 1979 (12.043 ocurrences) les unitats sufixades representen el 0,01 % del total, mentre que en l'Estatut de 2006 les 1.268 ocurrences representen el 3,36 % sobre el total d'ocurrences (37.700).

Convé destacar que *regulació* apareix a 129 contextos diferents a la versió de 2006, mentre que a l'Estatut de 1979 només ho fa una vegada. Les altres unitats que cal destacar d'aquesta llista, per la diferència significativa d'aparicions entre ambdues versions, són *protecció* (6 el 1979 i 54 el 2006), *ordenació* (3 i 39), *formació* (1 i 33) i *creació* (1 i 29). A més, cal assenyalar unitats com *planificació* (49 ocurrences) o *promoció* (27 ocurrences), que només figuren en el vocabulari de l'Estatut de 2006. De fet, hi ha un total de 41 unitats (que sumen un total de 309 ocurrences) que només apareixen a l'Estatut de 2006, com podrien ser-ho *elaboració*, *avaluació* o *resolució*.

Es veu, doncs, que existeix més tendència en l'actualitat que no pas el 1979 a aquesta nominalització obsessiva a què feia referència Duarte, malgrat les indicacions dels manuals als quals ens hem anat referint durant tot l'article. Evidentment, aquests resultats també s'haurien de validar amb corpus més amplis i, si fos possible, d'altres àmbits, ja que sembla que amb aquests percentatges es confirma la intuïció segons la qual el llenguatge juridicoadministratiu —i, de fet, quasi tots els llenguatges d'especialitat i, cada cop més, la llengua general— tendeix a un abús de la nominalització.

Finalment, pel que fa a la peça lèxica *àmbit*, cal recordar que si apareix és a causa de l'establiment de certes falques lingüístiques molt utilitzades, sobretot en la darrera versió de l'Estatut. Els manuals de llenguatge jurídicoadministratiu, tal com es pot veure a Altés i Pejó (2001: 19), rebutgen de forma explícita l'ús de falques lingüístiques, o expressions supèrflues, ja que «carreguen la sintaxi i acaben convertint-se en tics repetitius, com podrien ser-ho a nivell de, en base a o en funció de».

S'han detectat certes expressions que semblen ser falques lingüístiques. A causa de la manca d'una definició concisa de *falca lingüística* i, sobretot, d'una llista rigorosa i exhaustiva de les expressions d'aquest tipus, hem revisat aquelles expressions que semblen ser-ho. Com a exemple podríem esmentar el cas de *en els termes que/de*, ja que en els contextos observats s'utilitza com a forma sinònima de *segons*, tal com es pot veure a continuació:

També correspon, **en els termes establerts per** les lleis de Catalunya, als ciutadans, mitjançant la iniciativa legislativa popular, i als òrgans representatius dels ens supramunicipals de caràcter territorial que estableix aquest Estatut.

Es pot veure que es podria substituir el fragment en negreta per la preposició *segons*. En contra del que estableixen Duarte, Alsina i Sibina (2002: 108) s'atempta, doncs, contra la regla de «triar sempre d'entre dos sinònims aquell que sigui més curt i contra la d'evitar les fórmules recargolades quan són innecessàries, per tal de buscar sempre solucions més simples i afavorir un estil que sigui més entenedor».

Les possibles falques identificades són les següents:

	<i>Estatut</i> 1979	<i>Freq. rel.</i> (F_1)	<i>Estatut</i> 2006	<i>Freq. rel.</i> (F_2)	$F_2 - F_1$
<i>En relació amb</i>	2	0,01661	—	—	-0,01661
<i>Amb relació a</i>	—	—	26	0,06897	0,06897
<i>En situació de</i>	—	—	5	0,01326	0,01326
<i>En matèria de</i>	9	0,07473	120	0,31830	0,24357
<i>En el marc de</i>	8	0,06643	30	0,07958	0,01315
<i>En l'àmbit de</i>	5	0,04152	45	0,11936	0,07785
<i>En els termes</i>					
<i>Ø/que/de</i>	13	0,10795	67	0,17772	0,06977
<i>En (l') exercici de</i>	4	0,03321	7	0,01857	-0,01465
	67		247		

La majoria estan documentades en totes dues versions de l'Estatut, però cal destacar el canvi que s'ha produït en una d'aquestes: *en relació amb* s'ha substituït per la fórmula *amb relació a*. I no només això, ja que el número d'ocurrències de la versió de 2006 (26) és molt superior al de la versió de 1979 (tan sols apareix dues vegades), de manera que a la segona versió la seva freqüència supera el llindar del 0,05. Així mateix, sembla que ha caigut en desús la forma *en (l') exercici de*. Es pot observar, però, que l'increment en l'ús d'aquest tipus d'expressions també es reproduïx en els casos d'*en matèria de* (en què hi ha un augment de l'índex de freqüència relativa superior al 0,24), *en els termes que/de* (l'índex del qual és superior en 0,07 a la versió de 2006) i *en l'àmbit de* (l'índex de freqüència del qual és superior en un 0,07 al de la versió de 1979). Finalment, cal esmentar el cas d'*en el marc de*, en què la variació en la freqüència relativa és minsa (la freqüència relativa augmenta en 0,01315 respecte a la versió de 1979). Segons la taula, les expressions identificades apareixen en la versió del 1979 un total de 67 vegades, mentre que la xifra augmenta a 247 en la del 2006.

Sembla, doncs, que si s'observen les xifres en context (és a dir, tenint en compte l'extensió de cada part del corpus) s'ha produït un lleuger increment de l'ús d'aquest tipus d'expressions en la versió de 2006, tendència que va en contra dels principis que es defensen per redactar documents jurídicoadministratius.

5. CONCLUSIONS

A partir de les anàlisis realitzades i els resultats obtinguts, que hem presentat en el decurs d'aquest article, s'han pogut constatar les observacions que hem exposat i que tornem a presentar a continuació a mode de conclusions.

Es vol destacar, primerament, que amb aquesta recerca s'ha tornat a veure la importància que té l'ús d'eines informàtiques d'anàlisi lingüística —com les utilitzades: una d'explotació de corpus lingüístics, *BwanaNet*, i una d'anàlisi lexicomètrica de textos, com *Lexico3*—, ja que permeten el tractament estadístic de corpus extensos amb relativa facilitat alhora que s'evita una intervenció de l'investigador en una primera fase d'explotació més sistemàtica i repetitiva.

S'han observat certes diferències —menys significatives del que s'esperava— entre totes dues versions. Això ens torna a demostrar que la llengua està en evolució constant degut al seu caràcter dinàmic.

Els canvis observats s'han produït a nivell formal i macroestructural (com seria el cas de la fixació en l'estructura dels títols de l'Estatut de 2006),

i, sobretot, a nivell lèxic. S'ha destacat com l'establiment durant les dècades dels vuitanta i els noranta de les convencions de la redacció juridicoadministrativa en llengua catalana ha tingut cert èxit, ja que el canvi observat més significatiu (els usos de temps verbals) és fruit de la recerca feta durant el període esmentat.

Pel que fa als altres trets analitzats (l'ús de nominalitzacions i falques lingüístiques, les formes per eliminar les marques de gènere) s'ha vist que, malgrat que els manuals proposen unes recomanacions, no s'acaben d'aplicar en els textos que deriven de la praxi juridicoadministrativa.

Sembla que existeix la tendència a abusar del recurs de la nominalització i a aplicar els recursos lingüístics disponibles de representació de dones i homes, però no es fa en alguns contextos i càrrecs determinats. Això ens hauria de fer reflexionar sobre l'efectivitat de les propostes ja esmentades i sobre el fet que es prioritzi la forma masculina emprada com a genèric en determinats àmbits. En el corpus analitzat també s'ha vist que el recurs més utilitzat —però no el més recomanable, tal com s'indica als manuals— per esborrar les anomenades diferències de gènere és l'ús de la forma doble.

Tal com s'ha expressat anteriorment, les característiques del corpus seleccionat fan que aquestes dades s'hagin de prendre com a primers indicis, ja que per validar aquestes conclusions s'hauria de treballar amb corpus més amplis i, en determinats casos, relatius a altres àmbits temàtics. Aquesta recerca permetria ponderar objectivament si l'estil del català juridicoadministratiu és realment, citant de nou Duarte, «concís i senzill, respectuós però no humiliant, correcte però no afalagador», i, afegim nosaltres, comprensible per a la ciutadania.

6. BIBLIOGRAFIA

- ALTÉS, N.; PEJÓ, X. (2001). *Manual de redacció administrativa*. Vic: Eumo.
- BROTO, P. DE (1990). *Apunts de llenguatge jurídic*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia.
- COMITÈ ASSESSOR PER A L'ESTUDI DE L'ORGANITZACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ. DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ. GENERALITAT DE CATALUNYA [CAEOA-GENCAT]. (1991). *Tècnica normativa. El procediment intern d'elaboració de les normes*. Barcelona: Generalitat de Catalunya (Estudis, 1).
- DEPARTAMENT DE CULTURA. GENERALITAT DE CATALUNYA [DC-GENCAT]. (1999). *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya (Criteris lingüístics, 4).

- DEPARTAMENT DE CULTURA. GENERALITAT DE CATALUNYA [DC-GENCAT]. (2002). *Documentació jurídica i administrativa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya (Criteris lingüístics, 5).
- DEPARTAMENT DE LA PRESIDÈNCIA. GENERALITAT DE CATALUNYA [DP-GENCAT]. (2005). *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua*. Barcelona: Generalitat de Catalunya (Criteris lingüístics, 6).
- Diccionari de la llengua catalana* [DIEC]. (1995). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- DUARTE, C. (1980). *El català, llengua de l'administració*. Barcelona: Indesinenter.
- (1981). *Curs de llenguatge administratiu*. Barcelona: Teide (3a edició).
- (1982). «Lenguas en contacto: el estándar y el lenguaje administrativo». A: *Herri-Arduralaritzazko Euskal Aldizkaria*, 4, setembre-desembre de 1982.
- (1984a). «Criteris per a la traducció administrativa entre el català i el castellà». *Llengua i Administració*, 12, juny de 1984.
- (1984b). «Els nivells d'influència castellana en el llenguatge administratiu català». A: *Llengua i administració*, 11, abril de 1984.
- (1984c). «Els problemes del llenguatge administratiu català». A: *Serra d'Or*, 294.
- (1986b). *Llengua i administració. Estudis sobre la llengua, el dret i l'administració, II Congrés Internacional de la Llengua Catalana*. Barcelona: La Magrana.
- (1993). *Llengua i administració*. Barcelona: Columna.
- DUARTE, C.; ALAMANY, R. (1984d). *L'establiment del llenguatge administratiu català. Actes de les Jornades sobre l'Establiment del Llenguatge Administratiu Català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Governació. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- (ed.) (1984e). *Actes del Col·loqui sobre Llengua i Administració*. Barcelona, octubre de 1983. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- (1986a). *Tradició i modernitat en el llenguatge administratiu. Actes del cicle de conferències sobre tradició i modernitat en l'establiment del llenguatge administratiu*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya. Generalitat de Catalunya (Materials, 8).
- DUARTE, C.; ALSINA, A.; SIBINA, S. (1991). *Manual de llenguatge administratiu*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- (2002). *Manual de llenguatge administratiu*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya (Manuais i formularis, 6).

- GABINET DE LLENGUA CATALANA. UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA [GLC-UAB]. (1993). *Recull de documents administratius. Models i criteris de redacció*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- GENERALITAT DE CATALUNYA [EAC1]. (1979). *Estatut d'autonomia de Catalunya*. Barcelona: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions.
- GENERALITAT DE CATALUNYA [EAC2]. (2006). *Estatut d'autonomia de Catalunya 2006*. Barcelona: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions.
- (1998). *Jornada sobre el llenguatge administratiu català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- LLEDÓ, E. (2007) «Un dilema de categoria». A: LORENTE, M.; ESTOPÀ, R. (et al.) (ed.). (2007). *Estudis de lingüística i de lingüística aplicada en honor de M. Teresa Cabré Castellví. Volum 2: De deixebles*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra (Monografies, 11), p. 355-365.
- Revista de Llengua i Dret* [RLD]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya. 1983-.
- SALEM, A.; FLEURY, S.; LAMALLE, C.; MARTINEZ, W. (2004). *Manuel d'utilisation abrégé. Dix premiers pas avec Lexico3*. Paris: SYLED-CLA²T. Université de la Sorbonne Nouvelle - Paris III.
- SAURÍ, R. (1996). «Valors possibles de l'atribut type dins la marca div». Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Àrea de Corpus.
- SERVEI DE LLENGUA CATALANA. UNIVERSITAT DE BARCELONA [SLC-UB]. (1992). *Criteris lingüístics*. Barcelona: Servei de Llengua Catalana. Universitat de Barcelona.
- (1991). *DAU. Documents administratius universitaris*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Servei de Llengua Catalana.
- SOLER, S. (1993). *El llenguatge administratiu. Gramàtica, estil, vocabulari, formularis*. Barcelona: Fausí.

—abstract / resumen—

STYLISTIC ASPECTS IN
ADMINISTRATIVE TEXTS:
COMPARATIVE ANALYSIS OF
THE 1979 AND THE 2006 STATUTES
OF AUTONOMY OF CATALONIA

Albert MORALES MORENO

ASPECTOS ESTILÍSTICOS EN
LA REDACCIÓN DE TEXTOS
ADMINISTRATIVOS: ANÁLISIS
COMPARATIVO DE LOS ESTATUTOS
DE AUTONOMÍA DE CATALUÑA
DE 1979 Y DE 2006

Albert MORALES MORENO

Between 1979 and 2006 a lot of research has been developed in a field such as language for specific purposes (LSP) in Catalan linguistics. In both years two different versions of an *Estatut d'autonomia de Catalunya*, Catalonia's self-government statute, were approved.

Both versions are therefore supposed to reflex changes in discourse that have taken place during this period and which are described in legal and administrative language handbooks. Despite that, Administration's praxis doesn't always take into account them: such linguistic recommendations are omitted voluntarily or involuntarily.

This article is aimed to identify and analyse some linguistic features associated to each text. In cases where linguistic differences have been identified, we will try to explain them according to linguistic conventions that rule this specific field from a scholar point of view.

Entre la aprobación del Estatuto de autonomía de Catalunya (EAC) de 1979 y la del actual, el pasado 18 de junio de 2006, se ha realizado mucha investigación en los ámbitos de la lengua catalana y los lenguajes de especialidad.

Así pues, un texto de este tipo tiene que reflejar los rasgos que asocian los manuales al lenguaje jurídico-administrativo. La praxis de la Administración, sin embargo, no siempre incorpora dichas recomendaciones y, sea por omisión voluntaria o involuntaria, no las aplica.

En este artículo queremos analizar algunos rasgos lingüísticos que caracterizan cada una de las versiones del Estatuto para detectar las diferencias que se han producido a lo largo del tiempo que las separa. Durante este período se ha avanzado mucho en el estudio lingüístico del lenguaje jurídico-administrativo en catalán. Al mismo tiempo, se quieren contrastar las características identificadas y su uso actual con lo que se recomienda desde un punto de vista académico.